

4. Швед О. В. Комерційна сексуальна експлуатація дітей (КСЕД) як нове соціальне явище в світі, країнах СНД та Україні. Український соціум. 2005. № 2-3 (7, 8). С. 79-87. URL: https://ukr-socium.org.ua/wp-content/uploads/2005/04/79-87__no-2-3__vol-7__2005__UKR.pdf.

5. Діти «на продаж» – скандал довкола клініки. І що треба знати про сурогатне материнство в Україні. Радіо Свобода, 18 липня 2018. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/29372579.html>.

6. Урядом удосконалено нормативно-правову базу у сфері усиновлення. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/uryadom-udoskonaleno-normativno-pravovu-bazu-u-sferi-usinovlennya>.

7. Про внесення змін до Порядку провадження діяльності з усиновлення та здійснення нагляду за дотриманням прав усиновлених дітей: постанова Кабінету Міністрів України від 10.07.2019 р. № 603. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/603-2019-п>.

8. «Жебраки за примусом». За «використання» дитини для жебракування встановлено кримінальну відповідальність. Радіо Свобода, 02 жовтня 2008. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/1293501.html>.

9. Про правовий статус осіб, зниклих безвісти: закон України від 12.07.2018 р. № 2505-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2505-19#n239>.

Міщанинець О.М.

кандидат юридичних наук

доцент кафедри

оперативно розшукової діяльності

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНСТИТУТУ ДЕТЕКТИВІВ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН ПРОБЛЕМИ

Відповідно до Закону України «Про Національну поліцію», Положення про Національну поліцію України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 р. № 877, наказу Національної поліції України від 29.12.2017 р. № 1342 «Про організаційно-штатні зміни в Національній поліції», наказу Міністерства внутрішніх справ України від 06.07.2017 р. № 570 «Про організацію діяльності органів досудового розслідування Національної поліції України», зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 27.07.2017 р. за № 918/30786 і № 919/30787, у слідчих управліннях ГУНП в областях створено відділи розслідування особливо тяжких злочинів (служба детективів). Ініціаторами створення таких підрозділів була Консультативна місія Європейського Союзу в Україні (далі – КМЄС).

На зазначені підрозділи було покладено здійснення розслідувань за фактами скоєння найбільш складних, резонансних, тяжких та особливо тяжких кримінальних правопорушень, а також таких, що набули широкого суспільного резонансу. Також у відділах було закріплено певних працівників за

розслідуванням кримінальних правопорушень у сфері загальнокримінальної спрямованості, службової та господарської діяльності, незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, прекурсорів та їх аналогів, кіберзлочинності та торгівлі людьми. Керівниками слідчих управлінь та цих відділів акцентовано увагу на дотримання та установа спеціалізації слідчих в розслідуванні кримінальних правопорушень окремих категорій.

Головною концепцією експерименту щодо впровадження інституту детективів в Національній поліції України є:

- 1) усі поліцейські мають однакові повноваження щодо виявлення, розкриття та розслідування злочинів;
- 2) внутрішній поділ на оперативників та слідчих в межах одного підрозділу (*посади оперативників та слідчих замінити посадами «детективів»*);
- 3) краща координація розслідувань;
- 4) обмін інформацією по справах в провадженні;
- 5) відсутність внутрішньої бюрократії (єдина система підпорядкування);
- 6) збалансоване навантаження;
- 7) створення умов для більш успішного вирішення проблем та покращення якості розслідування.

У зв'язку з цим, КМЄС пропонує ряд пропозицій щодо впровадження інституту «детективів», зокрема: запровадити посаду «детектив» в підрозділах кримінальної поліції з широкими повноваженнями щодо проведення досудового розслідування, негласних слідчих (розшукових) дій, оперативно-розшукової діяльності, а також передбачити оперативні відділи, що проводять оперативно-технічні заходи, з метою забезпечення технічної підтримки детективів [1].

Крім того, КМЄС надає свої пропозиції щодо внесення певних змін до деяких законодавчих актів, а саме:

- 1) у ч.3 ст. 13 Закону України «Про Національну поліцію» виключити «орган досудового розслідування» виключити;
- 2) у ч. 2 ст.38 Кримінального процесуального кодексу «слідчі підрозділи» замінити на «уповноважені підрозділи»;
- 3) у ст. 5 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» «оперативні підрозділи» замінити словами «уповноважені підрозділи» [1].

Враховуючи те, що відділи розслідувань особливо тяжких злочинів (служба детективів) є структурним підрозділом слідчих управлінь, то всі працівники є слідчими цих підрозділів, що в свою чергу обмежує їх можливість використовувати в повному обсязі методи й засоби оперативно-розшукової діяльності. Як приклад, заведення справ оперативного обліку відносно особи або групи осіб, які готують вчинення кримінальних правопорушень, робота з оперативними джерелами, отримання грошових коштів на проведення контролю за вчиненням злочину (оперативна та контрольна закупівля, слідчий

експеримент), оперативно-інформаційне забезпечення.

На наш погляд, цей експеримент більш направлений на розширення можливостей та надання більш розширених повноважень в першу чергу працівників оперативних підрозділів Національної поліції України, оскільки їх досвід оперативно-розшукової роботи був би поєднаний з набуттям досвіду проведення досудового розслідування, взаємодії з прокуратурою (процесуальним керівником), судом (слідчим суддею), а також новими вимогами сьогодення, які стоять перед правоохоронними органами та суспільством.

Для працівників, які мали досвід роботи в слідчих підрозділах, цей експеримент несе менш вагомих змін в їх професійному досвіді, оскільки в їх службовій діяльності майже нічого не змінилося, так як розслідування кримінальних проваджень залишилось їх головною функцією. З позитивного, можна відмітити це більш якісне оперативне супроводження та взаємодія між працівниками (групами) під час досудового розслідування кримінальних проваджень.

У зв'язку з цим, на наш погляд, було б доречно законодавчо дати визначення самого поняття «детектив», оскільки в жодному законодавчому акті це поняття відсутнє. Виходячи з цього розробити повноваження детективів, де саме закріпити їх функціональні права та обов'язки, матеріальне забезпечення. Після чого внести відповідні зміни до законодавчих актів, насамперед до Кримінального процесуального кодексу України, Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» та Закону України «Про Національну поліцію». Вважаємо, що детектив повинен об'єднувати функції поліцейського слідчого підрозділу та поліцейського кримінальної поліції. Об'єднання двох функцій у посаді детектива дозволяє поліцейському максимально володіти всією інформацією про хід розслідування кримінальних проваджень, а також супроводжувати провадження від початку і до кінця.

1. Презентація проекту об'єднання слідчих та оперативників (Харків, Україна). Збінек Ванічек, провідний радник з питань кримінальних розслідувань КМЕС в Україні (e-mail: zbynek.vanicek@euam-ukraine.eu).